

«Buca ton dramatic sco ei fa la pareta anovians», manegia il president dalla vischnauna Lumnezia Daniel Solèr (dretg). El ha priu posiziu viers las midadas en suprastonza e tiel personal communal, denter auter la demission da Renzo Blumenthal (sen.).

FOTO MAD

Caduff vegn, Blumenthal va – e Solèr sto declarar

La vischnauna Lumnezia ha annunzià ina candidatura per l'elecziun complementara dalla suprastonza communal dils 27 da november 2022 el Fegl Ufficial Surselva – e dasperas gest la demission immediata dil suprastont Renzo Blumenthal ch'ei en uffeci dapi la stad 2021. Aschia ch'in sez ella suprastonza resta vinavon vacants.

ANDREAS CADONAU/FMR

«La vischnauna Lumnezia funcziuna ed ella funcziuna fetg bein.» Il president communal Daniel Solèr pren posiziu viers las midadas enteifer la suprastonza communal ed era enteifer l'administraziun che fatschenta buca mo la publicitad lumneziana. Il vendergis vargau ha la vischnauna annunzià la candidatura da Gian Caduff per la suprastonza ed il medem mument la demission immediata da Renzo Blumenthal. Tut las midadas fatschentan era la suprastonza e l'administraziun, sco quei ch'il president communal puntuescha. «Igl ei insumma buca aschia che nus havessen forse dispeta enteifer la suprastonza ni enteifer l'administraziun.» Daniel Solèr gi che las decisiuns dils singuls suprastonts da seretret tut surura seigien decisiuns personalas dils pertuccai e ch'els hagian priu ord atgna voluntad. «Igl ei lur cussa da comunicar ils motivs da lur demission, sch'els vulan far quei.»

Buca contonschibels

Declarar las raschuns vulan els buca, silmeins buca il suprastont Martin Rupp che ha demissionau il matg vargau e ch'ei vegnius contactaus dalla FMR a caschun da sia demission. Renzo Blumenthal ei buca staus contonschibels per dar plaid e fatg davart ses motivs da trer la faultsch

communal anetgamein el canvau. El era vegnius elegius il zercladur 2021 sco successur da Georg Derungs che haveva demissionau gia l'entschatta dalla perioda d'uffeci pervia da munconza da capientscha dil lungatg romontsch. Ussa ha la vischnauna comunicau che Gian Caduff da Morissen stat a disposiziun per occupar il plaz vacant da Martin Rupp. El medem mument ha la vischnauna denton era stuiu comunicar la demission da Renzo Blumenthal. Resta pia vinavon in minus ella bilanza dils commembers da suprastonza – era sche Gian Caduff vegness elegius ils 27 da november, e gliez ei ton sco segir. Demai che la suprastonza ei beindotada cun 9 suprastonts po ella senz'uter vertir ina vacanza el gremi.

Dabia midadas da personal

Il president communal attribuescha a tut il personal communal da far fetg buna lavur. «Els ein il garant che la vischnauna funcziunescha era durant il temps da midadas da personal.» Daniel Solèr conceda ch'ei hagi dau dabia midadas da personal e che quei seigi buca exnum enzatgei extraordinari. «Pliras personas ein idas en pensiun, per part en pensiun anticipada ed auters emploiai han calau perquei ch'els ha vulliu ir in'otra via professiunala. «Il temps d'emproua ei era cheu per saver mirar e giudi-

car, schebein la lavur e la piazza cuntenti. Aschia che la decisiun da buca restar vinavon ella piazza suenter cuort temps ei era buca enzatgei diltuttatfatg nunusitau.» Daniel Solèr conceda che las midadas seigien s'accumuladas egl onn current ed ei ei pertscharts che quei po dar spazi a speculaziuns. «Igl ei in bien ton meins dramatic che quei ch'in ni l'auter suppona.» Il president gi che la suprastonza hagi anflau sliaziuns per occupar las piazzas. «Malgrad ch'igl ei buca sempel d'anflar personal.»

Aschia eis ei reussiu alla vischnauna d'engaschar ina canzlista ed in selvicultur en piazza cumpleina. La piazza dil selvicultur ei dotata en Lumnezia cun 150 %. «Per ils 50 % restonts encurin nus aunc enzatgei.» Igl uffeci da baghegiar ha la suprastonza surdau ad ina biro extern. Sulet las lavurs administrativas digl uffeci da baghegiar vegnan exequidas dall'administraziun communal.

«Er autras piazzas libras savein nus occupar proximamein e vegnin a comunicar quei cu tut ei reglau.» Daniel Solèr ei cuncients che las midadas en suprastonza ed administraziun fatschentan la publicitad. «Jeu vegn segir a prender posiziu en cussa a caschun dalla proxima radunonza communal. Igl ein denton clar ch'ins sa ed astga buca rasar ora ella publicitad tut quei che pertucca fatgs da personal.»

GLION

«Hidrogen ei l'energia digl avegnir»

Igl'emprems caffè scientific organisaus dalla Regiun Surselva e dalla Scola auta specialisada dil Grischun ei sefatschentaus la jamna vargada a Glion cun hidrogen. Momentan freinan ils autls prezis per il current la produczuon da hidrogen.

GIONDURI MAISSEN/RTR

Christian Capaul, meinafatschenta da Rhienergie conceda che la produczuon da hidrogen seigi momentan memia cara pervia dils autls prezis d'electricitad. Rhienergie posseda ina lubientscha da construir in indrez da producir hidrogen ella vischinonza dall'ovra electrica da Rehanau. «Entochen ussa havein nus buca realisau quell'ovra, quei vul denton buca gir che nus havein mess ad acta il project.» Quei ha Christian Capaul getg la jamna vargada a Glion a caschun digl'emprems caffè scientific organisaus da Surselva Lab. Quei ei na instituziun communal dalla Regiun Surselva e dalla Scola auta specialisada dil Grischun che sesprova dad unir ellas regiuns ils basegns economicos cun la savida scientifica. Menaus vegn il Surselva Lab da Livia Somerville.

Finamiras dalla politica d'energia

Livia Somerville ha explicau al caffè scientific las finamiras dalla politica d'energia nazionala che vegli transportar egl avegnir la rauba sil binari. Quei per reducir entochen igl onn 2050 las emisiuns da CO₂ sin nulla. Ellas regiuns duein autos da vitgira che van cun hidrogen reparter la rauba. Tenor Livia Somerville ina schanza per l'economia regiunala da producir il hidrogen el liug. Tals camiuns datti gia, els ein denton aunc buca adattai per las vias muntagnardas sco quei ch'il svilupader regional Ruedi Büchi ha dau d'entellir. Dad ina vart fan ils camiuns en regiuns perifericas buca ils kilometers necessaris per che las investiziuns en in tal vehichel sepagan. E da l'otra vart ein las vias muntagnardas aunc memia teissas per ils camiuns cun transmissiun da hidrogen. «Perquei ha Auto da Posta sistiu ils plans per tals autos da posta en las regiuns da muntogna.»

In niev tancadi a Cuera

Momentan existan 11 tancadis en Svizra che porschan hidrogen. E diversas interpresas da transport nezegian quella purschida. Sco quei che Urs Cabalzar, meinaproject da l'interpresa H2energie che meina tals tancadis, ha getg a Glion, datti proximamein in'emprems tancadi da hidrogen el Grischun, numnadamein a Cuera ella Ringstrasse. «Da principi ei tut avon maun, autos da vitgira sco autos da personas che van cun hidrogen, ussa drova ei gliud che fa diever dalla purschida.» Ina nova schanza per producir hidrogen seporscha entras novs indrezs fotovoltaics planisai era el Grischun. «Il hidrogen savess survir sco batteria per la forza fotovoltaica.» Lu, cura ch'il sulegl producescha electricitad che vegn denton buca duvrada quei mument. Da quei meini ei il docent dalla Scola auta specialisada dil Grischun, Werner Hediger, che sefatschenta dapi onns cun damondas d'energia. «Hidrogen ei in'energia digl avegnir ed ei drova dapli piuniers cun in nas per svilups futurs promts da metter igl accent sin quella energia.»

MUSTÉR

Atmosfera da Nadal

La fiera da Nadal ha carmalau dabia gliud la sonda vargada ella capitala dalla Cadi. Biara e buna rauba da degustar e cumprar ei vegnida fatg'omogna sil plaz da scola da Mustér a Cons.

Elisabeth Andriuet (mira foto dretg) ha tuc la noda cun sias soccas d'energia ch'ella ha vendiu la sonda vargada sin plaz scola a Mustér. Soccas fatgas aposta per eventuals temps pli freids en vesta alla smantscha che l'energia pudess esser scarta el decuors dil proxim unviern.

Haver cauld ils peis ei enconusentamein fetg impurtont per buca schelar. Elisabeth Andriuet ha purschiu sia rauba sin in dils 35 stans stai presents alla fiera da Nadal a Mustér. Ella odur da ligiongias da barsar e raclette ei vegniu vendiu rauba per il temps da Nadal, artisa-

nadi, era carn, caschiel e bubrondas per il beinstar corporal. L'aura ha procurau per empau tempra da Nadal la sonda vargada cun temperaturas empau meins migeivlas e silmeins las muntognas ein seprentadas cun capetsch'alva. (fmr/ac)

La polpa ed il schambun fan gust.

FOTO MAD

Tempra da Nadal la sonda vargada a Mustér.

FOTOS SUSI ROTHMUND

Soccas d'energia dad Elisabeth Andriuet – aposta per temps pli freids.